

Nr. WJZ/1151829(6718)

(Hoofd) Afdeling

DIRECTIE WETGEVING
EN JURIDISCHE
ZAKEN

Nader rapport inzake het voorstel van wet
tot wijziging van de Wet educatie en
beroepsonderwijs en Wet educatie en
beroepsonderwijs BES vanwege met name
de wettelijke verankering van het
samenwerkingscollege en de
instandhouding van unieke
beroepsopleidingen

Den Haag, 10 maart 2017

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw kabinet van 11 november 2016, nr. 2016001949, machtigde Uwe Majesteit de Afdeling advisering van de Raad van State haar advies inzake het bovenvermelde voorstel van wet rechtstreeks aan mij te doen toekomen.

Dit advies, gedateerd 10 februari 2017, nr. W05.16.0368/I, bied ik U hierbij aan. Het voorstel geeft de Afdeling advisering van de Raad van State aanleiding tot het maken van een viertal opmerkingen, waarop ik hierna zal ingaan.

1. Alleenrecht en taak commissie macrodoelmatigheid

a. Zelfregulering en overheidsingrijpen

Sinds enige tijd is er sprake van regionale en opleidingsgerelateerde krimp van de studentenaantallen in het mbo, hetgeen met name kleine opleidingen kwetsbaar maakt in hun voortbestaan. Reeds eerder heeft de Sociaal Economische Raad aandacht gevraagd voor de instandhouding van kleine en unieke beroepsopleidingen.¹ Ten tijde van de Wet van 21 januari 2015 tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met het bevorderen van een arbeidsmarktrelevant en doelmatig opleidingsaanbod in het beroepsonderwijs (macrodoelmatigheid in het beroepsonderwijs) is vanwege lopende pilots onder regie van de SBB nog afgezien van

¹ SER advies *Handmade in Holland: vakmanschap en ondernemerschap in de ambachtseconomie*, juni 2013.

het invoeren van een alleenrecht,² hoewel de Onderwijsraad wel die suggestie had gedaan.³ Mede op basis van de pilots en het rapport Oog voor het ambacht is thans alsnog besloten te voorzien in een bevoegdheid voor de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om een alleenrecht toe te kennen in geval een kleine en unieke opleiding in haar voortbestaan wordt bedreigd, terwijl die opleiding wel arbeidsmarktperspectief heeft.⁴ Bij met name kleine en unieke opleidingen blijkt namelijk dat de veronderstelde zelfregulering in de vorm van samenwerking zoeken en afspraken maken over bijvoorbeeld uitruil van opleidingen niet altijd goed van de grond komt.⁵

Gelet op de stelselverantwoordelijkheid die ik heb als minister van Onderwijs voor goed beroepsonderwijs, is het kunnen toekennen van het alleenrecht in combinatie met het verhogen van de prijsfactor gerechtvaardigd. Het gaat er uiteindelijk om dat de arbeidsmarkt voor specialistische beroepen in zowel kwantitatieve als in kwalitatieve zin zo optimaal mogelijk wordt bediend met zo min mogelijk ondoelmatigheid in het onderwijs.

Een alleenrecht geeft een opleiding gedurende 5 jaren zekerheid dat er geen concurrentie zal optreden. Dit maakt dat de instelling zich kan focussen op de kwaliteit van de opleiding. Daarmee is de verwachting dat de opleiding ook aantrekkelijker kan worden voor studenten, zeker in combinatie met goede voorlichting over het arbeidsmarktperspectief. De veronderstelling hierbij blijft immers dat het alleenrecht uitsluitend aan de orde is als er een minimum aan arbeidsmarktperspectief is na een opleiding, zelfs als het een kleine en unieke beroepsgroep betreft. De memorie van toelichting is in voormelde zin aangevuld.

b. Taak Commissie macrodoelmatigheid

De afdeling merkt ook op dat er nu geen wettelijke grondslag is om de Commissie macrodoelmatigheid te laten adviseren bij het toekennen van een alleenrecht of prijsfactor. Daarom adviseert zij te voorzien in een toereikende wettelijke grondslag voor deze taakuitbreiding van de Commissie macrodoelmatigheid. Het advies van de afdeling wordt overgenomen; het wetsvoorstel is in artikel I, onderdeel K, op dit punt voorzien van een grondslag voor de taakuitbreiding van de Commissie macrodoelmatigheid.

2. Voordelen van samenwerking

De afdeling adviseert in de toelichting te verduidelijken waarom de belemmeringen voor samenwerking zoals de uitwisseling van persoonsgegevens over studenten alleen in geval van een samenwerkingscollege worden weggenomen met bijgaand wetsvoorstel. De reden is dat in ieder geval het gezamenlijk aanbieden van een opleiding in de vorm van een samenwerkingscollege noopt tot het registreren van de onderwijsprestaties en persoonsgegevens van elkaars studenten, ongeacht de plaats van inschrijving. Door de wettelijke grondslag voor het delen van de onderwijsgegevens, zonder dat individuele toestemming nodig is, te beperken tot het samenwerkingscollege wordt voorkomen dat persoonsgegevens te gemakkelijk en zonder goede noodzaak mogen worden gedeeld. In geval van een samenwerkingsvorm anders dan het samenwerkingscollege zal de student dus steeds moeten worden gekend in een voornemen tot het delen van zijn gegevens. De memorie van toelichting is in deze zin aangevuld, zodat de beweegredenen voor de beperkte wettelijke grondslag beter uit de verf komen.

² Wet macrodoelmatigheid in het beroepsonderwijs, Staatsblad 2015, 56.

³ Onderwijsraad, *Zicht op een macrodoelmatig opleidingsaanbod*, juni 2012.

⁴ Zie voor het rapport: kamerstukken II 2014–2015, 31 524, nr. 237.

⁵ Bureau Turf, *Schakels naar duurzaamheid, eindverslag van het begeleidend onderzoek Pilots kleine unieke opleidingen*, Utrecht september 2014.

3. Consultatie BES

Het is staand beleid dat voorstellen die het onderwijsbeleid wijzigen zonder dat taken of verantwoordelijkheden van de openbare lichamen worden geraakt in beginsel niet aan de besturen van de openbare lichamen worden toegezonden.⁶ Wel worden telkens de schoolbesturen in de gelegenheid gesteld te reageren. Aangezien het onderhavige wetsvoorstel de verantwoordelijkheid van de eilandbesturen voor het onderwijs niet wijzigt, is het wetsvoorstel niet ter consultatie aan de openbare lichamen voorgelegd. In de memorie van toelichting was nog niet beschreven dat de scholen op de Caribische eilanden in de gelegenheid zijn gesteld te reageren op het wetsvoorstel. De toelichting bij het wetsvoorstel is in voormelde zin aangevuld.

4. Redactionele bijlage

Naar aanleiding van de redactionele opmerkingen omtrent samenloop met andere toekomstige wijzigingen in de Wet educatie en beroepsonderwijs BES (WEBBES) is een samenloopbepaling gemaakt. Daarbij is gebleken dat de oorspronkelijke wijzigingsopdrachten van artikel II, onderdelen C en E, onnodig zijn en dus kunnen vervallen, zodat het wetsvoorstel is aangepast. De eerste redactionele opmerking is niet overgenomen, omdat de verwijzing naar de voor Europees Nederland geldende Wet educatie en beroepsonderwijs wenselijk is vanwege het ontbreken van een fusiebepaling in de (toekomstige) wetgeving voor Caribisch Nederland. Deze verwijzing geeft meer duiding wat er met fusie wordt bedoeld.

5. Overige zaken

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt een wijziging voor te stellen in artikel 1.1.2 van de WEBBES door middel van een nieuw artikel II, onderdeel B, vanwege het onderscheid tussen openbaar en bijzonder onderwijs. In artikel II, onderdeel C is een redactionele correctie aangebracht; in artikel 2.3.4 WEBBES dient namelijk niet het zevende maar het achtste lid te worden gewijzigd. Artikel II, onderdeel F (artikel 8.1.5 WEBBES) bevat thans precies dezelfde formulering als de wijzigingsopdracht van artikel I, onderdeel L met betrekking tot artikel 8.1.3 WEB. Dit is gedaan om onnodige vragen vanwege een onbedoeld verschil te vermijden.

Tot slot bevat het voorstel nu in artikel I, onderdeel I, een wijziging van artikel 6.1.2, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs die ertoe strekt sneller te kunnen inspelen op een behoefte aan flexibiliteit met de meldingsplicht voor het starten en stoppen van bekostigde beroepsopleidingen. Deze flexibiliteit is nodig, omdat inmiddels is gebleken dat verschillende termijnen kunnen worden gehanteerd voor het starten en stoppen van beroepsbegeleidende en beroepsopleidende leerwegen. Ook is het niet altijd zinvol een andere onderwijslocatie te melden. Op deze punten zullen uitvoeringsregels worden gesteld. Deze bepaling kent geen pendant in de WEBBES, zodat daar geen wijziging is op dit punt.

Ik moge U, in overeenstemming met de Staatssecretaris van Economische Zaken, verzoeken het hierbij gevoegde gewijzigde voorstel van wet en de gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zenden.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

⁶ Kamerstukken I 2014-2015, 34 130, E (nadere memorie van antwoord d.d. 1 mei 2015)

Dr. Jet Bussemaker